

Organizacija za evropsku bezbednost i saradnju MISIJA NA KOSOVU

Izveštaj Stuba III (OEBS) 05/2006 o praćenju rada Skupštine Kosova 1. jul 2006. – 4. avgust 2006.

Glavni naslovi

- Skupština raspravlja o izveštaju u vezi sa stodnevnom radom Vlade
- Skupština raspravlja o izveštaju Predsedništva u vezi sa upravno-protokolarnim centrom u parku Grmije
- Skupština usvaja Zakon o upotrebi jezika i načelno odobrava nacrt zakona o kulturnom nasledstvu
- Skupština imenuje direktora Agencije protiv korupcije, petog člana Saveta Nezavisne komisije za medije i zamenika ministra pravde

1. Uvod

Četrdesetsedmi izveštaj o praćenju rada Skupštine je napisan u skladu sa smernicama za praćenje kosovske Skupštine UNMIK Stuba III za izgradnju institucija (OEBS) od 26. novembra 2002. godine i zasniva se na slaganju sa novim Poslovníkom koji je usvojen na kraju plenarnog zasedanja od 20. maja 2005. godine, kao izmenjen na plenarnom zasedanju od 1-2. juna 2006. godine.

Za vreme perioda o kome se izveštava, Skupština je održala dva redovna plenarna zasedanja, 13., 14. i 17. jula i 27-28. jula, kao i četiri sastanaka Predsedništva, 6. jula, 11. jula, 19. jula i 31. jula. Osam odbora i pododbor za ljudska prava, ravnopravnost polova, javne peticije i molbe održavali su sastanke tokom perioda o kome se izveštava.¹ Stub III (OEBS) je pratio plenarna zasedanja i sastanke Predsedništva, kao i 15 od 21 sastanka odbora, jedan sastanak pododbora za ljudska prava, ravnopravnost polova, javne peticije i molbe i jednu javnu raspravu.²

2. Pregled

Na plenarnom zasedanju od 13., 14. i 17. jula predsedavao je predsednik Skupštine Kolë Berisha (LDK) 13. jula i 14. jula do pauze i g-din. Naim Maloku (AAK) posle pauze 14. jula. A 17. jula je predsedavao g-din. Naim Maloku do pauze i Predsednik Skupštine posle pauze.

¹ Odbor za prava i interese zajednica se sastao 3., 18. i 25. jula, dok se Odbor za zdravstvo, rad, socijalno staranje i nestala lica sastao 4., 11., 18., 25. i 27. jula. Odbor za budžet i finansije se sastao 5., 19., i 24. jula, dok se Odbor za privredu, trgovinu, industriju, energiju, transport i telekomunikacije sastao 4., 11. i 25. jula. Odbor za pitanja pravosuđa, zakonodavstva i Ustavnog okvira se sastao 10., 26. i 28. jula, dok se Odbor za vanrednu pripravnost sastao 19. i 26. jula. Odbor za poljoprivredu, šumarstvo, seoski razvoj, životnu sredinu i prostorno planiranje se sastao 11. i 18. jula, dok se Odbor za obrazovanje, nauku, tehnologiju, kulturu, omladinu i sport sastao 21. jula. Pododbor za ljudska prava, polnu ravnopravnost, i javne peticije i molbe se sastao 12. jula. Odbor za obrazovanje, nauku, tehnologiju, kulturu, omladinu i sport je 28. jula održao javnu raspravu nacrt zakona o kulturnom nasledstvu.

² Odbor za prava i interese zajednica 3., 18. i 25. jula; Odbor za zdravstvo, rad, socijalno staranje i nestala lica 4. jula; Odbor za privredu, trgovinu, industriju, energiju, transport i telekomunikacije 4. i 11. jula; Odbor za budžet i finansije 5., 19. i 24. jula; Odbor za pitanja pravosuđa, zakonodavstva i Ustavnog okvira 10., 26. i 28. jula; Odbor za poljoprivredu, šumarstvo, seoski razvoj, životnu sredinu i prostorno planiranje 11. jula; Odbor za obrazovanje, nauku, tehnologiju, kulturu, omladinu i sport 21. jula; Odbor za vanrednu pripravnost 26. jula; Pododbor za ljudska prava, polnu ravnopravnost, i javne peticije i molbe 12. jula; i javnu raspravu nacrt zakona o kulturnom nasledstvu 28. jula.

- Osamdesetčetiri, 85 i 76 poslanika je bilo pristuno 13., 14., odnosno 17. jula.³
- Glavne tačke dnevnog reda plenarnog zasedanja od 13., 14. i 17. jula:
  - Pitanja Vladi
  - Drugo razmatranje nacrta zakona o verskoj slobodi i pravnom položaju verskih zajednica (Nacrt zakona je usvojen sa 57 glasa za i pet glasova.)
  - Drugo razmatranje nacrta zakona o prekidu trudnoće (Nacrt zakona je usvojen sa 58 glasa za i tri glasa protiv.)
  - Drugo razmatranje nacrta zakona o izmeni i dopuni Zakona 2003/07 o arhivskoj gradnji i arhivama (Nacrt zakona je usvojen sa 55 glasa za i dva glasa protiv.)
  - Drugo razmatranje nacrta zakona o izmeni i dopuni Zakona 2004/12 o Standardizaciji (Nacrt zakona je usvojen sa 61 glasom za i nula glasova protiv.)
  - Razmatranje izveštaja o stodnevnom radu Vlade Kosova (Premijer Agim Çeku (AAK) je održao izlaganje, nakon čega je usledila rasprava i odgovor od strane premijera.)
  - Razmatranje izveštaja Predsedništva o upravno–protokolarnom centru u parku Grmije (G-din. Naim Maloku (AAK) je održao izlaganje, nakon čega je usledila rasprava i usvajanje preporuka Predsedništva sa 52 glasa za i 18 glasa protiv.)
  - Razmatranje nacrta postupka o imenovanju petog člana Saveta Nezavisne komisije za medije (Nacrt postupka je odobren sa 57 glasa za i tri glasa protiv.)
  - Razmatranje preporuke o imenovanju direktora Agencije protiv korupcije (Direktor Agencije⁴ je imenovan, tajnim glasanjem, sa 57 glasa za.)

Na plenarnom zasedanju od 27-28. jula predsedavao je predsednik Skupštine Kolë Berisha (LDK) i član predsedništva g-din. Sabri Hamiti (LDK).

- Sedamdesetdevet i 74 poslanika je bilo prisutno 27., odnosno 28. jula.
- Glavne stavke sa dnevnog reda plenarnog zasedanja od 27-28. jula:
  - Pitanja Vladi
  - Prvo razmatranje nacrta zakona o kulturnom nasledstvu (Nacrt zakona je usvojen u načelu sa 58 glasa za i tri glasa protiv.)
  - Prvo razmatranje nacrta zakona o izmeni i dopuni Zakona 2004/5 o trgovini sa naftom i naftnim derivatima (Nacrt zakona je usvojen u načelu sa 59 glasa za i nula glasova protiv.)
  - Prvo razmatranje nacrta zakona o slobodnim industrijskim zonama (Nacrt zakona je vraćen Vladi. Vidi pasus sa naslovom “Dnevni red”).
  - Prvo razmatranje nacrta zakona o nacionalnim parkovima (Nacrt zakona je usvojen u načelu sa 59 glasa za i nula glasova protiv.)
  - Drugo razmatranje nacrta zakona o hrani (Nacrt zakona je odložen. Vidi pasus sa naslovom “Dnevni red”).
  - Drugo razmatranje nacrta zakona o upotrebi jezika (Nacrt zakona je usvojen sa 52 glasa za i 13 glasa protiv.)
  - Razmatranje predloga poslaničkih grupa o imenovanju petog člana saveta Nezavisne komisije za medije (NKM) (Skupština je imenovala petog člana NKM sa 42 glasa za. Vidi pasus sa naslovom “Imenovanje petog člana Saveta NKM”).

³ Ovo su brojevi koje je Predsednik Skupštine ili predsedavajući najavio na početku zasedanja svakog dana, osim ako u izveštaju nije drugačije prikazano.

⁴ Skupština je imenovala g-dina. Hasana Pretenija za direktora Agencije protiv korupcije. G-din. Preteni je po struci pravnik i vojno lice. On je služio u jugoslovenskoj vojsci od 1979 do 1991, u OVK od polovine 1998 do polovine 1999, i u Kosovskom Zaštitnom Korpusu od polovine 1999 do polovine 2006, kao vođa Zone IV u regijonu Mitrovice sa činom Pukovnik.

- Razmatranje predloga Vlade o imenovanju predsedavajućeg Borda Regulatora Energije (Predlog je usvojen sa 50 glasa za i deset glasa protiv.)
- Razmatranje predloga Vlade u imenovanju zamenika ministra Pravde (Zamenik ministra je imenovan sa 34 glasa za i 32 glasa protiv. Vidi pasus sa naslovom "Imenovanje zamenika ministra".)
- Razmatranje izveštaja Odbora za privredu, trgovinu, industriju, energiju, transport i telekomunikacije u vezi sa izveštajem o radu Regulatorne agencije za telekomunikaciju u toku 2005. godine (Ova tačka je odložena. Vidi pasus sa naslovom "Dnevni red".)

3. Parlamentarna praksa i tok sednica Skupštine

Dnevni red

- Na početku zasedanja od 27-28. jula, g-din. Alush Gashi je u ime LDK predložio odlaganje drugog razmatranja nacrt zakona o hrani kako bi funkcionalan odbor i Odbor za zdravstvo, rad i socijalno staranje usaglasili njihove amandmane, i takođe je podržao predlog Odbora za privredu, trgovinu, industriju, energiju, transport i telekomunikacije, koji je bio pismeno dostavljen pre zasedanja, za vraćanje nacrt zakona o slobodnim industrijskim zonama Vladi radi dalje prerade. G-đa. Gjylnaze Syla (AAK) je stavila primedbu na dnevni red zbog toga što nije sadržao dva predloga⁵ koje je dostavila njena poslanička grupa - izradu Ustava i usvajanje rezolucije o dijaspori - insistirajući da je trebalo uvrstiti oba predloga u dnevni red dotičnog zasedanja prema odredbi 6.5. Predsedavajući je pojedinačno stavio na glasanje predlog g-dina. Gashi-ja i predlog Odbora za privredu, trgovinu, industriju, energiju, transport i telekomunikacije, koji su odobreni sa većinom glasova za. Predsedavajući je odgovorio g-đi. Syla da je "Predsedništvo diskutovalo o predlogu AAK u vezi rezolucije i odlučilo da ga ne uvrsti u dnevni red ovog zasedanja, i predložilo da se šefovi poslaničkih grupa prvo dogovore po ovom pitanju." G-đa. Syla je ponovila da je prema proceduralnim pravilima trebalo uvrstiti u dnevni red predloge njene poslaničke grupe. Predsedavajući je odmah pozvao Skupštini da se izglasi "da li da se uvrsti u dnevni red rezolucija koju niko nije primio, i koja nema predmet za raspravu." Nije se videlo da je neki poslanik podigao ruku, ni kad se glasalo za ni kad se glasalo protiv predloga. Predmet glasanja je bio nejasan pošto je poslanička grupa AAK dostavila dva predloga, a Skupština je bila pozvana da se izglasi samo o rezoluciji. Predsedavajući je najavio da niko nije glasao za, tako da se predlog nije mogao uvrstiti u dnevni red. On je nastavio sa radom, pri čemu je dao reč g-dinu. Jakupu Krasniqi-ju (PDK), koji je predložio odlaganje tačke o izveštaju o radu Regulatorne Agencije za Telekomunikaciju, obrazložujući da direktor dotične agencije treba u skladu sa zakonom da izvešta o radu agencije jednom godišnje u Skupštini, a ne skupštinski odbor. G-din. Gashi je u ime LDK podržao predlog g-dina. Krasniqi-ja, koji je odobren sa većinom glasova za. G-din. Emrush Xhemajli (LPK) je konstatovao da poslednja tačka dnevnog reda treba da bude predlog dnevnog reda za naredno zasedanje, "kao što je bila praksa ranije". Predsedavajući je odgovorio da je konstatacija g-dina. Xhemajli-ja tačna, i da se "ovo pravilo nije primenulo na nekoliko prošlih zasedanja, zato što je bilo skoro nemoguće da se planiraju dnevni redovi za naredna zasedanja, ali možemo da razgovaramo o tome." G-din. Xhevat Bislimi (PDK) je konstatovao da se Skupština opštine Vitina/Viti jednoglasno izglasila protiv predloga o formiranju opštine Klokot/Klllokot, i predložio je da Skupština *hitno* razmotri ponude Pregovaračkog Tima u vezi sa procesom decentralizacije. Predsedavajući je odgovorio da procedura nije dozvoljavala da se ovo pitanje uvrsti u dnevni red zasedanja od tog dana, i da Predsedništvo i Skupština treba da diskutuju o ovom pitanju. Predsedavajući je potom stavio na glasanje dnevni red dotičnog zasedanja, koji je usvojen sa većinom glasova za.

⁵ Predlozi poslaničke grupe AAK o izradi Ustava Kosova i rezoluciji o dijaspori su dostavljeni kancelariji za predstavljanje 4., odnosno 6. jula. Na sastanku od 26. jula, Predsedništvo je diskutovalo u vezi oba predloga AAK, i odlučilo da ih odloži za kasnije da bi se ostavilo više vremena za širu konsultaciju između poslaničkih grupa.

Nove odredbe 23.1-2. predviđaju da “Predsedništvo priprema predlog dnevnog reda za plenarno zasedanje Skupštine, koji se odmah stavlja na raspolaganje poslanicima Skupštine. Na početku plenarnog zasedanja, ovaj predlog dnevnog reda smatraće se usvojenim, osim ako jedna ili više poslaničkih grupa ili šest (6) poslanika podnose Predsedniku amandman u pisanom obliku, koji se stavlja na glasanje.” Prema tome, predlog Odbora za privredu, trgovinu, industriju, energiju, transport i telekomunikacije, podnet ranije u pismenom obliku, je bio u saglasnosti sa novim odredbama. LDK i PDK poslaničke grupe su izneli predloge usmeno, shodno prethodnoj odredbi,⁶ koja nije više na snagu, i koja je dozvoljavala da se predlozi na dnevni red iznesu usmeno.

U skladu sa odredbom 6.5., Predsedništvo “će obezbediti da se svaka sadržajna mocija podržana od šest ili više poslanika Skupštine uvrsti u dnevni red plenarne sednice Skupštine u toku tronedelnog rada, od dana dobijanja ove podrške, o čemu odlučuje Skupština.” Da bi Skupština mogla da odluči, bilo bi preporučljivo da se materijali oba predloga poslaničke grupe AAK raspodele svim poslanicima pre plenarnog zasedanja.

Nove odredbe 23.1-2. zahtevaju da se dnevni red usvoji tek na početku dotičnog zasedanja. Konstatacije g-dina. Xhemajli-ja i predsedavajućeg su se pogrešno bazirale na predhodnu odredbu 23.1., koja je zahtevala da se dnevni red usvoji od strane Skupštine na kraju predhodnog zasedanja.

Odredba 29.1 predviđa da “na svakoj plenarnoj sednici, svaki poslanik, uz dogovor sa Predsednikom Skupštine, može predlagati da Skupština odmah razmotri hitno pitanje. Ako Predsednik Skupštine smatra da predloženo pitanje zaslužuje trenutnu pažnju Skupštine, omogućiće poslaniku da predlog iznese pred Skupštinu, a zatim će ga staviti na glasanje.” G-din. Bislimi je tražio da se njegov predlog hitno razmotri, ali nije izričito tražio da se razmotri na dotičnom zasedanju. Ako je nameravao da predloži da se razmatra baš tog dana, onda je prvo trebao da dobije saglasnost predsedavajućeg. Shodno odredbi 29.1., osoba koja predsedava zasedanjem ima pravo da utvrdi da li neki predlog “zaslužuje ili ne trenutnu pažnju Skupštine”.

Proceduralni predlozi

- Na sastanku od 10. jula, Odbor za pitanja pravosuđa, zakonodavstva i Ustavnog okvira je diskutovao o predlogu g-dina. Emrush-a Xhemajli-ja (LPK), kojeg je podneo 23. juna, i kojim tvrdi da su mu bila povređena njegova prava prema odredbi 30.1(b) i 30.2. na zasedanju od 15. juna, zbog toga što mu je bilo dozvoljeno da govori samo jedan minut i njegov predlog za prekid zasedanja od 15. juna nije bio stavljen na glasanje. G-din. Nazim Jashari (ORA) i g-din. Hydajet Hyseni (PDK), predsedavajući Odbora, su konstatovali da je postupak predsedavajućeg zasedanja u ovom pogledu predstavljao kršenje Poslovnika Skupštine. G-din. Sadudin Berisha (LDK) je predložio da se proverí transkript sa zasedanja od 15. juna pre nego da se donese preporuka za Skupštinu po ovom pitanju. Ostali članovi su se složili sa predlogom g-dina. Berisha, i Odbor je odlučio da odloži diskusiju u vezi predloga za naredni sastanak da bi se proverio transkript u međuvremenu.

Na sastanku od 28. jula, Odbor za pitanja pravosuđa, zakonodavstva i Ustavnog okvira je ponovo diskutovao o predlogu g-dina. Xhemajli-ja, ali nije mogao da se složí oko preporuke za Skupštinu, nego je odlučio da odloži ovo pitanje i da zatraži od skupštinske uprave snimak sa zasedanja od 15. juna.

Odredba 30.8. predviđa da “predlog u vezi sprovođenja Poslovnika i predlog o povredi prava poslanika može podneti samo jedan poslanik. Ovaj predlog se podnosi Odboru za pitanja pravosuđa, zakonodavstva i Ustavnog okvira, koji će na prvom narednom zasedanju podneti Skupštini svoju preporuku u vezi s tim.” Tri plenarna zasedanja su prošla od kad je g-din.

---

⁶ Predhodna odredba 23.1. je predviđala da “na kraju svake sednice predsednik skupštine ili neki drugi član predsedništva predlaže dnevni red za sledeću sednicu. Ovaj predlog će se smatrati usvojenim, osim ukoliko jedna ili više parlamentarnih grupa ili . . . šest poslanika ima zamerku na predloga.”

*Xhemajli podneo svoj predlog 23. juna, ali Odbor za pitanja pravosuđa, zakonodavstva i Ustavnog okvira nije još doneo preporuku za Skupštinu.*⁷

Rasprave

- Na sastancima od 6. i 11. jula, Predsedništvo se sastalo sa šefovima poslaničkih grupa radi planiranja dnevnog reda za zasedanje od 13., 14. i 17. jula i tada su se složili da ograniče vreme rasprave u vezi izveštaja o stodnevnom radu Vlade na dva sata, dodeljujući ga srazmerno između poslaničkih grupa.

Na početku zasedanja 13. jula, nakon što je Predsednik Skupštine izneo dnevni red, g-din. Jakup Krasniqi (PDK) je konstatovao da se vreme rasprave u vezi izveštaja o stodnevnom radu Vlade ne treba ograničiti. G-din. Nazim Jashari (ORA) je podržao g-dina. Krasniqi-ja, dodavši da svaki poslanik ima pravo da diskutuje do deset minuta u skladu sa Poslovnikom. Predsednik Skupštine je predložio da se nastavi sa radom u skladu sa dnevnim redom i da se diskutuje o trajanju dotične rasprave kad se stigne do te tačke dnevnog reda. G-din. Sabit Rrahmani (Za Integraciju) je rekao da je podržavao predlog PDK i ORE da se ne ograniči vreme rasprave. G-din. Hajredin Kuçi (PDK) je tražio od Predsednika Skupštine da stavi na glasanje predlog PDK u skladu sa Poslovnikom. G-din. Alush Gashi (LDK) i g-din. Naim Maloku (AAK) su rekli da su se na dva poslednja sastanka Predsedništva, svi šefovi poslaničkih grupa složili da se ograniči rasprava na dva sata, dodeljujući vreme srazmerno između poslaničkih grupa, i da se sporazum trebao poštovati. G-din. Krasniqi je rekao da je bila istina da su se Predsedništvo i šefovi poslaničkih grupa složili da ograniče vreme rasprave na dva sata, ali dodao je da taj sporazum nije bio u saglasnosti sa Poslovnikom. Nekoliko drugih poslanika opozicije su takođe insistirali da se vreme rasprave ne ograniči. Predsednik Skupštine je potom stavio na glasanje predlog o ograničenju vremena rasprave na dva sata, koji je usvojen sa 47 glasa za i 42 glasa protiv. Poslaničke grupa PDK, ORE i Za Integraciju su u tom trenutku napustili zasedanje. Skupština je nastavila sa sledećom tačkom dnevnog reda, nakon čega je Predsednik Skupštine dao pauzu kako bi se Predsedništvo i šefovi poslaničkih grupa dogovorili oko daljeg nastavka zasedanja.⁸ Nakon pauze, poslanička grupa ORE i Za Integraciju su se vratile na zasedanje, i Predsednik Skupštine je najavio da će Skupština nastaviti sa radom u skladu sa dnevnim redom do tačke u vezi izveštaja o stodnevnom radu Vlade, i nastaviti sa zasedanjem narednog dana pri čemu će Skupština odlučiti o trajanju dotične rasprave.

Na početku nastavka zasedanja 14. jula, Predsednik Skupštine je najavio da su se Predsedništvo i šefovi poslaničkih grupa sastali pre zasedanja tog dana i dogorili da svaki poslanik diskutuje do deset minuta u toku rasprave u vezi izveštaja o stodnevnom radu Vlade.

Sastanci Predsedništva od 6. i 11. jula sa šefovima poslaničkih grupa radi planiranja predstojeće skupštinske rasprave su u potpunoj saglasnosti sa Poslovnikom i predstavljaju poboljšanje u odnosu na ranije, kad je jedva bilo ikakvih konsultacija između Predsedništva i šefova poslaničkih grupa. Odredbe 6.2. i 23.8. zahtevaju redovne konsultacije sa šefovima poslaničkih grupa.⁹ Shodno odredbi 22.7., “diskusija u Skupštini traje najviše deset (10) minuta za sve poslanike, ako Skupština ne odluči drugčije.” Međutim, odredba 6.2. daje pravo Predsedništvu i šefovima poslaničkih grupa da se dogovore u vezi trajanja rasprave po određenom pitanju. Da bi takav dogovor bio izvodljiv, šefovi poslaničkih grupa treba da osiguraju podršku ostalih članova svojih poslaničkih grupa.

- Na zasedanju 14. jula, Premijer Agim Çeku je održao izlaganje u vezi izveštaja o stodnevnom radu Vlade, nakon čega je usledila rasprava u kojoj su poslanici iz vladajuće koalicije hvalili rad

⁷ Vidi izveštaj 04/2006 Stuba III (OEBS) o praćenju rada Skupštine Kosova, za više podataka.

⁸ Vidi ispod pasus sa naslovom “Postupak glasanja”, za više podataka.

⁹ Odredba 6.2: “Predsedništvo je odgovorno za program rada Skupštine. Ono pregleda i priprema dnevni red naredne sednice Skupštine i osigurava da sporazum između parlamentarnih grupa bude postignut u vezi forme i trajanja rasprave u vezi posebnog pitanja.”

Odredba 23.3.: “Predsedništvo se konsultuje sa parlamentarnim grupama oko utvrđivanja dnevnog reda sednica Skupštine.”

Vlade, a poslanici opozicije kritikovali Vladu za sporo ispunjenje Standarda, kršenje zakona, nepotizam, korupciju i neuspeh da razreši paralelne strukture, između ostalog. U toku rasprave, g-din. Xhevat Bislimi (PDK) je dostigao granicu od deset minuta, ali mu je predsedavajući dozvolio da nastavi sa izlaganjem. G-din. Bislimi je kritikovao Vladu da primenjuje politiku protiv Kosova kad je u pitanju kulturno nasleđstvo, rekavši da “Vlada stavlja mine po Kosovu”, i retorički pitao “šta bi se desilo da stotina tursko-arapskih džamija ili desetina rimskih crkava traže specijalne zone?” On je upozorio Vladu da “dobro razmisli i odustane od ove prakse protiv Kosova.” On je dodao da je “Premijer potpisivanjem Zakona o pravima ratnih veterana, i porodica palih boraca OVK, i porodica civilnih žrtava rata, kojeg je UNMIK izmenila,¹⁰ javno prevario najpovredljivije kategorije ovog društva, i zato treba da podnese ostavku.” Predsedavajući je u tom trenutku isključio mikrofona g-dina. Bislimija, ističući da je on zloupotrebio govornicu i “mučio” svoje kolege oko 15 minuta.

Na početku zasedanja 17. jula, g-din. Bislimi je stavio primedbu na to da članovi Predsedništva iz redova partija vladajuće koalicije ne treba da koriste “stolicu Predsednika” da komentarišu izlaganja poslanika, i ako žele da komentarišu, rekao je on, treba da to urade sa govornice koju koriste poslanici. Predsedavajući, g-din. Naim Maloku (AAK), je sišao i govorio sa govornice, pri čemu je rekao: “Dozvolite mi da kažem g-dinu. Bislimiju i opoziciji da će vaši naponi za korišćenje u Skupštini uličnog jezika, uvreda i neistina biti beskorisni, zato što mi nismo partneri za takve žargone, već za konstruktivan dijalog.” On je dalje rekao da je g-din. Bislimi zloupotrebio govornicu 14. jula kad je govorio. U odgovor na izlaganje predsedavajućeg, g-din. Nazim Jashari (ORA) je u ime ORE stavio primedbu na to što je predsedavajući optužio celu opoziciju za korišćenje uvreda i uličnog jezika, i pozvao je predsedavajućeg da ubuduće bude konkretniji kad komentariše izlaganja. G-din. Bislimi je odgovorio da niko nije čuo uvrede u Skupštini i zatražio je od predsedavajućeg da se izvini opoziciji ili da se povuče od daljeg predsedavanja zasedanjem. Nekoliko drugih poslanika PDK su takođe stavili primedbe na izlaganje predsedavajućeg i zatražili od njega da se izvini. Predsedavajući je ponovo govorio sa govornice, objašnjavajući da je tog dana postupio u svojstvu poslanika, a ne predsedavajućeg, kad je objasnio njegovu intervenciju u izlaganju g-dina. Bislimija u toku rasprave 14. jula. On je dodao da nije nameravao da uvredi nikoga i predložio da se nastavi sa radom. Obojica, g-din. Hajredin Kući (PDK) i g-din. Ramë Buja (PDK) su rekli da ako se predsedavajući ne izvini, PDK će napustiti zasedanje. Govorivši ponovo sa govornice, predsedavajući je rekao “ako se neko uvredio, onda se izvinjavam,” i predložio je ponovo da se nastavi sa radom. G-din. Jakup Krasniqi (PDK) je tražio kratak prekid, koji je odobren. Nakon prekida, g-din. Krasniqi je konstatovao da je predsedavajući pružio “polu izvinjenje, ali ga PDK smatra kao puno izvinjenje,” i da je predsedavajući trebao sam da odluči da li da nastavi sa predsedavanjem zasedanja. Nije bilo dalje rasprave po ovom pitanju, i tako je predsedavajući nastavio sa sledećom tačkom dnevnog reda.

Shodno odredbi 22.7., “diskusija u Skupštini traje najviše deset (10) minuta za sve poslanike,” ako Skupština ne odluči drugčije. Shodno odredbi 22.9, predsedavajući može dozvoliti poslaniku da govori duže od predviđenog vremena, ako on “oceni da je to u interesu rasprave”. Prema tome, predsedavajući je imao pravo da dozvoli g-dinu. Bislimiju da govori duže od deset minuta.

Odredba 22.10. predviđa da poslanici ne mogu da koriste neparlamentarni jezik, koji predstavlja “uvredu, izmišljotinu ili pretnju; ličnu uvredu ili napad; nepristojan jezik; ili izazivanje međuetničkog nasilja.” Odredba 22.11. predviđa da predsedavajući može da naloži nekom poslaniku, koji je prema njegovom mišljenju upotrebio neparlamentarni jezik, da povuče takve reči. Prema tome, u skladu sa odredbom 22.11., ako predsedavajući misli da se neki poslanik koristio neparlamentarnim jezikom, onda on može da skrene pažnju tom određenom

---

¹⁰ Prema uredbi (2006/29), kojom je proglašen Zakon, zvanično ime istog je “Zakon o statusu i pravima porodica palih boraca, invalida, veterana i pripadnika OVK, i porodica civilnih žrtava oružanog sukoba na Kosovu”. Ovaj izveštaj će se radi jednostavnosti, i zbog narativa koji odražuje raspravu u Skupštini, pozivati na njega kao Zakon o pravima ratnih veterana, i porodica palih boraca OVK, i porodica civilnih žrtava rata.

poslaniku, a ne celoj poslaničkoj grupi kojoj pripada poslanik ili celoj opoziciji, kao u ovom slučaju.

- Za vreme rasprave u vezi sa izveštajem Predsedništva o upravno-protokolarnom centru u parku Grmije,¹¹ u odgovoru na izlaganje jednog poslanika koji se pozivao na g-dina. Edi Ramu¹² kao dobar primer političara koji štiti parkove, g-din. Fetah Berisha (LDK) je rekao “ne treba uzimati g-dina. Edi Ramu kao primer u ovoj Skupštini, zato što je on sinonim zla.” Predsednik Skupštine mu je naložio da povuče reči u vezi g-dina. Rame, ali je g-din. Berisha rekao da je imao pravo da izrazi svoje mišljenje. Onda mu je Predsednik Skupštine odgovorio da je imao pravo na njegovo mišljenje, ali “ne da ga izrazi na takav način”. G-din. Berisha nije povukao svoje reči.

Intervencija Predsednika Skupštine u toku izlaganja g-dina. Berisha je bila u saglasnosti sa odredbom 22.11., koja predviđa da Predsednik Skupštine može naložiti bilo kojem poslaniku koji je prema njegovom mišljenju koristio “neparlamentarni jezik”, koji se definiše između ostalog kao “lični napad ili uvreda”, da povuče takve reči. Odredba 22.12. takođe zahteva da “poslanik . . . svako uputsvo koje daje Predsednik Skupštine u vezi ponašanja zbog kojeg je njemu ili njoj skrenuta pažnja.” G-din. Berisha nije postupio u skladu sa Poslovníkom.

Raspodela dokumenata

- Nacrt zakona o kulturnom nasledstvu; nacrt zakona o izmeni i dopuni Zakona 2004/5 o trgovini sa naftom i naftnim derivatima; nacrt zakona o slobodnim industrijskim zonama; i nacrt zakona o nacionalnim parkovima su raspodeljeni 5. jula. Prema tome, nacrti zakona su raspodeljeni petnaest radnih dana pre njihovog prvog razmatranja na zasedanju od 27 jula.

Ovo je u saglasnosti sa odredbom 35.1., koja zahteva da se prvo razmatranje nacrta zakona obavi najranije deset radnih dana a najkasnije tri radnih nedelja od dana dostavljanja Skupštini istog. Ovo predstavlja poboljšanje u odnosu na ranije, kad je većina nacrta zakona razmatrana na prvom razmatranju znatno nakon tri radnih nedelja od dana njihove raspodele.

Postupak glasanja

- Na plenarnom zasedanju od 13., 14. i 17. jula, nakon što se Skupština izglasila o trajanju rasprave u vezi izveštaja o stodnevnom radu Vlade, poslanička grupa PDK, ORE i Za Integraciju su napustili zasedanje, tako da je zasedanje ostalo bez kvoruma, ali je ipak više od četrdeset poslanika bilo prisutno. Predsednik Skupštine je najavio da je bilo dovoljno prisutnih poslanika za nastavak rada, ali je predložio da se ida na kratku pauzu kako bi šefovi poslaničkih grupa postigli dogovor da di se opozicija vratila na zasedanju. U tom trenutku su nekoliko poslanika glasno potestovali protiv pauze i zahtevali da se zasedanje nastavi. Predsednik Skupštine je tako nastavio sa sledećom tačkom dnevnog reda, “Pitanja Vladi”, za koju nije bilo potrebno da se glasa. Sledeća tačka dnevnog reda je bila drugo razmatranje nacrta zakona o verskoj slobodi i pravnom položaju verskih zajednica, ali je Predsednik Skupštine dao pauzu, zato što nije bilo kvoruma za glasanje o amandmanima. Poslanička grupa ORA i Grupa za Integraciju su se vratile na zasedanju nakon pauze, i Predsednik Skupštine je konstatovao da je 62 poslanika bilo prisutno, i tako je Skupština nastavila sa zasedanjem. Kasnije u toku zasedanja, Predsednik Skupštine je primetio da je broj prisutnih poslanika pao ispod 61 i onda je pozvao poslanike da se vrate na zasedanju. Glasanje je počelo samo kad se dobio kvorum. Broj

¹¹ Izveštaj Predsedništva o Upravno-protokolarnom centru u Parku Grmije je sadržao tri zaključka i četiri preporuke. Zaključci su, u među ostalog, navodili da: “(1) ... nema *validne odluke* za izgradnju gorepomenutog centra, (2) ... postojio je *konflikt interesa* u postupku ponude i ocenjivanja, i (3) Aneks C ... *nije bio objekat usvajanja u Skupštini*.” Predsedništvo je u ovom izveštaju ipak preporučilo da se “(1) nastavi sa izgradnjom Upravno-protokolarnog centra u Grmiji; (2) izvrši ekspertiza zahteva za dopunski iznos od 34% za aneks C; (3) promeni nadzornik radova, i (4) nepravilnost u toku realizacije ovog projekta ostaje pitanje spoljne auditacije.”

¹² Gradonačelnik Tirane i Predsednik Socijalističke Stranke Albanije (PS), najveća stranka opozicije u Skupštini Albanije.

prisutnih poslanika nije nijednom pao ispod četrdeset u toku dotičnog zasedanja. Kvorum je bio prisutan za sva glasanja na zasedanjima koja obuhvata ovaj izveštaj.

Ovo je bilo u saglasnosti sa članom 9.1.32. Ustavnog okvira i odredbom 31.1-2., koji predviđaju da "većina članova Skupštine čini kvorum. Skupština može da započne i vodi dalji postupak kada je prisutna najmanje jedna trećina članova pod uslovom da se, za donošenje odluka, ispuni uslov za kvorum."

- U toku drugog razmatranja nacrtu zakona o upotrebi jezika na zasedanju od 27-28. jula, g-din. Mazllom Kumnova (AAK) je rekao da je Odbor za budžet podneo funkcionalnom odboru jedan amandman za brisanje člana 22. u celini,¹³ ali da amandman nije bio uvršten u redosled amandmana o kome je Skupština trebala da se izglasi tog dana. On je tvrdio da je dotičan član imao ogromne finansijske implikacije i da je "nasilno ometao" prosvetni sistem i predložio je brisanje člana 22. sa nacrtu zakona. G-đa. Nekibe Kelmendi (LDK), predsedavajući funkcionalnog odbora (Odbor za javne službe, lokalnu samoupravu i medije), je rekla da je njen odbor diskutovao za vreme pauze o članu 22. i da se jednoglasno složio da se on ne treba brisati, nego da se član 22.1. izmeni da glasi da "u osnovnim školama, učenje drugog službenog jezika biće dostupno kao deo *opcionalnog nastavnog programa*," a ne kao *obavezan predmet* kao što je previđao dotičan član. G-din. Hydajet Hyseni (PDK) je predložio da se prekine drugo razmatranje nacrtu zakona u tom trenutku i odloži za kasnije da bi funkcionalni odbor i Odbor za obrazovanje, nauku, tehnologiju, kulturu, omladinu i sport usaglasili svoje stavove u vezi sa članom 22. G-din. Behxhet Brajshori (LDK) je predložio kratak prekid da bi se funkcionalni odbor i Odbor dogovorili u vezi sa dotičnim članom. G-din. Nazim Jashari (ORA), g-din. Jakup Krasniqi (PDK), g-din. Naser Osmani (LDK, predsedavajući Odbora za budžet) i g-din. Alush Gashi (LDK) su podržali predlog g-dina. Kumnove da se izbriše član 22. u celini. Predsednik Skupštine je zato stavio na glasanje predlog g-dina. Kumnove, koji je usvojen sa većinom glasova za i bez glasova protiv. Skupština je nastavila dalje sa drugim razmatranjem.

Izveštaj Odbora za budžet o dotičnom nacrtu zakona, koji je dostavljen funkcionalnom odboru i koji je bio priložen uz redosled amandmana, nije sadržao gorenavedeni amandman za brisanje člana 22. Odredba 6.3 predviđa da "se poziv sa dnevnim redom i materijalima dostavlja na razmatranje poslanicima najmanje tri radnih dana pre početka plenarne sednice." Svaki amandman koji treba da se glasa od strane Skupštine u drugom razmatranju mora da bude uvršten u redosled amandmana, a ne da se predloži neposredno oko polovine drugog razmatranja nacrtu zakona, kao u gorenavedenom slučaju.

Imenovanje petog člana Saveta Nezavisne komisije za medije

- U toku zasedanja od 13. jula, Predsednik Skupštine je obavestio da je Predsedništvo u saradnji sa OEBS izradilo postupak o imenovanju petog člana Nezavisne komisije za medije, i otvorio je ovu tačku dnevnog reda za diskusiju. Nijedan poslanik nije tražio da govori, tako da je Predsednik Skupštine stavio na glasanje nacrtu postupka, koji je usvojen sa 57 glasa za i tri glasa protiv. Na zasedanju od 27-28. jula, Predsednik Skupštine je predstavio kandidate za petog člana koje su predložili poslaničke grupe - Adil Pireva (LDK), Ekrem Kryeziu (PDK), Vjosa Shala-Pallaska (AAK) i Maksut Shehu (ORA) - i potom je naredio administraciji da pripremi listiće za tajno glasanje. U tom trenutku, g-din. Džezair Murati (6+/Vakat) je tražio da govori i stavio je primedbu na dotičnu tačku dnevnog reda, tvrdeći da je Skupština bila usvojila jedan amandman na Zakon o Nezavisnoj komisiji za medije, u toku njegovog drugog razmatranja, koji je predviđao da jedan od pet članova saveta Nezavisne komisije za medije bude zastupnik nealbanske i nesrpske zajednice, ali da se "amandman izgubio negde na putu između Skupštine i

¹³ Član 22. nacrtu zakona o upotrebi jezika je glasio: "(22.1) U osnovnim školama, u dodatku jezika predavanja, *svaka osoba će učiti drugi službeni jezik*; (22.2) U srednjim školama, u dodatku jezika predavanja, *učenje drugog službenog jezika biće dostupno kao deo opcionalnog nastavnog programa*. Učenici zajedno sa svojim roditeljima imaju pravo odabiranja drugog službenog jezika; (22.3) Nastavni program za učenje službenih jezika razvijaje se od strane Ministarstva za obrazovanje, nauku i tehnologiju."

Pravne kancelarije UNMIK”. On je tvrdio da je Skupština donela nepravednu odluku, i da 6+ neće učestvovati na zasedanja kad se krše njihova prava. Predsednik Skupštine je odgovorio da prema tumačenju Pravne kancelarije UNMIK, svi uslovi dotičnog Zakona su bili ispunjeni i da nije bilo nikakvih prepreka da se nastavi tog dana sa postupkom o imenovanju petog člana. On je dalje rekao da je 6+ imala pravo da predloži kandidata, ali nije to uradila. G-din. Murati i dva druga poslanika iz njegove stranke su napustili zasedanje posle toga. Predsednik Skupštine je obavestio da je za imenovanje petog člana bila potrebna samo obična većina glasova, i Skupština se tajnim glasanjem izglasila o kandidatima. Rezultat glasanja je bio kao što sledi: g-din. Pireva - 42 glasa, g-din. Kryeziu - 23 glasa, g-đa. Shala-Pallaska - sedam glasa, g-din. Shehu - četiri glasa, a tri listića su bila “nevažeca”, verovatno uzdržanja. Sa imenovanjem g-dina. Adilja Pireve, Skupština je kompletirala imenovanje svih petoro članova, iz domaćeg sastava, Saveta Nezavisne komisije za medije.

U toku drugog razmatranja Zakona o Nezavisnoj komisiji za medije 21. aprila 2005. godine, Skupština je usvojila amandman na član 4.1., predložen od strane Odbora za prava i interese zajednica, koji je predviđao da “jedan od pet članova domaćeg sastava Saveta biće iz redova nealbanske i nesrpske zajednice.” Međutim, ista odredba je kasnije izmenjena uredbom (2005/34), kojom je Zakon proglašen, i glasi “Sastav članova Saveta koji su stanovnici Kosova mora da orazi načelo multietničnosti.” Dva od četiri članova Saveta iz redova civilnog društva, koje je Skupština imenovala 27. aprila 2006. godine, su ženskog roda, a jedna od njih iz srspeke zajednice. Pismo sa kojim se Pravna kancelarija UNMIK obratila Predsedniku Skupštine 10. maja ove godine, u odgovoru na zahtev Skupštine za pravno tumačenje dotičnih odredbi Zakona o Nezavisnoj komisiji za medije, je tvrdilo da “bez obzira na imenovanje petog člana, dva od pet članova iz domaćeg sastava su ženskog roda, a jedna od njih iz nevećinske zajednice, čime se ispunjuje polna zastupnost i načelo multietničnosti. Zakon niti zahteva niti isključuje mogućnost da peti član bude iz nevećinske zajednice. Skupština ima punu slobodu odlučivanja po ovom pitanju.” Postupak o imenovanju petog člana, usvojen kasnije u Skupštini, je dao pravo svakoj poslaničkoj grupi da predloži svog kandidata. Poslanička grupa 6+ je imala pravo da predloži svog kandidata, ali nije to uradila.

Imenovanje zamenika ministara

- Predsedništvo je 26. juna poslalo zahtev Pravnoj kancelariji UNMIK za pravno tumačenje uredbe UNMIK vezane za imenovanje zamenika ministara zbog nesuglasica u Skupštini u vezi s time da li Skupština treba da imenuje zamenike ministara ili ne.¹⁴ Pravna kancelarija UNMIK je 5. jula dostavila Predsedniku Skupštine pravno tumačenje, objašnjujući da prema članu 1.2.1. UNMIK uredbe 2005/15 zamenici ministara treba da budu imenovani od strane Skupštine. Pozivajući se na zamenika Ministra Pravde, čije je imenovanje čekalo u Skupštini zbog gorepomenutih razloga, pismo je objasnilo da je za imenovanje dotičnog zamenika ministra potrebna samo obična većina poslanika koji su prisutni i koji glasaju. Nakon tumačenja od strane Pravne kancelarije UNMIK, Skupština je 28. jula imenovala zamenika Ministra Pravde, g-din. Altay Suroy (turčin), sa 34 glasa za i 32 glasa protiv.

Pitanja za Vladu

- Na zasedanju od 13., 14. i 17. jula, opozicija je napustila zasedanje pre tačke “Pitanja za Vladu”, i zato su ministri odgovorili samo na sedam od dvanest pitanja. Pet ostala pitanja koja su dostavili poslanici iz opozicije su zato odloženi za naredno zasedanje. Predsedavajući je obavestio Skupštinu da će pitanja koja nisu dobili odgovor biti ponovljena na narednom zasedanju. U toku vremena za pitanja na zasedanju od 27-28. jula, g-din. Agim Krasniqi (LDK) je stavio primedbu na to da se veliki broj pitanja postavljao na svakom zasedanju, i predložio je da poslanička pitanja dobiju pismene odgovore umesto usmenih odgovora na zasedanju. Predsedavajući je odgovorio da se vreme za pitanja odvijalo u skladu sa novom odredbom koju

¹⁴ Vidi izveštaj 04/2006 Stuba III (OEBS) o praćenju rada Skupštine Kosova, za više podataka.

je Skupština nedavno usvojila, i prema kojoj na svakom zasjedanju treba da se izdvoje do 50 minuta za poslanička pitanja za Vladu. Na istom zasjedanju, g-din. Hydajet Hyseni (PDK) je spomenuo njegovo pitanje za Ministra Lokalne Samouprave kojeg je dostavio pre mnogo vremena,¹⁵ i za koje još nije dobio odgovor, i takođe je insistirao do dobije odgovor. Predsednik Skupštine je odgovorio da pitanja koja ne dobiju odgovor na dva zasjedanja biće objavljena u skupštinskom biltenu.¹⁶

Vreme za poslanička pitanja je obavljeno od strane Skupštine u skladu sa novom odredbom 26. o "Pitanja za Vladu za usmene odgovore", koja predviđa da dnevni red svakog zasjedanja sadrži do 50 minuta za poslanička pitanja za Vladu, sa jednim minutom za pitanje, tri minuta za ministrov odgovor, jedan minut za sledeće pitanje, i dva minuta za odgovor na sledeće pitanje.

G-din. Hyseni je prvobitno podneo svoje pitanje 8. avgusta 2005. godine, kad je bila na snagu prethodna odredba 26. o pitanjima za Vladu za usmene odgovore.¹⁷ G-din. Hyseni je 13. juna, nakon revizije odredbe 26. na zasjedanju od 1-2. juna 2006. god., ponovo podneo svoje pitanje, koje je bilo zakazano za zasjedanje od 15. juna, na kome nije dobilo odgovor. Shodno odredbi 26.11., "ako na pitanje nije dat odgovor tokom dva plenarna zasjedanja, ono se objavljuje u biltenu Skupštine u vremenu od dvanest (12) meseci." Četiri zasjedanja su prošla od kad je g-din. Hyseni ponovo podneo svoje pitanje, ali još nije dobio odgovor. Međutim, bilten Skupštine Kosova ne sadrži pitanja koja se dostavljaju Vladi.

4. Ravnopravan pristup i učešće zajednica

- U toku rasprave u vezi izveštaja o stodnevnom radu Vlade na zasjedanju od 13., 14. i 17. jula, g-din. Mahir Yagcilar (6+/KDTP) je stavio primedbu na to što predstavnici manjinskih zajednica nisu uključeni u radnim grupama Vlade, koja izrađuju zakone, i naglasio je da se nadao da će se ovo ispraviti.

Slični prigovori su izneti nekoliko puta u Skupštini.¹⁸ Premijer je 8. aprila 2005. doneo "Odluku o učešću eksperata u radnim grupama za izradu i procenu nacрта zakona," koja obavezuje permanentnog sekretara u kancelariji Premijera da obezbedi učešće zastupnika manjinskih zajednica u radnim grupama za izradu nacрта zakona koji su "od važnosti za nacionalne manjine ili njihove interese", ali u tekstu nije jasno po kojoj se osnovi određuje koji nacrt zakona je važan za interese manjinskih zajednica.¹⁹

Prigovori koji osporavaju zakone na osnovu njihovog uticaja na vitalne interese zajednica

- Grupa za Integraciju je 14. jula podnela prigovor na Zakon o prekidu trudnoće, kojeg je Skupština usvojila na zasjedanju jedan dan ranije. Grupa za Integraciju je u svom prigovoru tvrdila da:

"usvajanje od strane Skupštine amandmana 6. na nacrt zakona o prekidu trudnoće, kojeg je predložio Odbor za zdravstvo, rad i socijalno staranje a koji dozvoljava voljan prekid trudnoće do kraja dvanaeste sedmice trudnoće, je u protivnosti sa članom 107. Zakona o zdravstvu, koji dozvoljava prekid trudnoće samo do kraja desete sedmice trudnoće. Ova odredba krši vitalne interese građana i zajednica koje predstavlja Grupa za Integraciju, zato što su obe odredbe protivrečne. Ovo stavlja građane koje mi predstavljamo u nejednakom položaju (sa ostalim) pred zakonom."

Predsedništvo je 19. jula razmotrilo prigovor Grupe za Integraciju i istog prosledila Odboru za zdravstvo, rad i socijalno staranje, kao predlagač dotične odredbe. Odbor je 28. jula dostavio svoj odgovor sa zaključkom da "(a) Odbor i Grupa za Integraciju nisu postigli konsenzus oko prigovora,

¹⁵ Pitanje g-dina. Hyseni-ja je vezano za navodno loše upravljanje sa fondom koji je bio dodeljen opštini Gnjilane/Gjilan, kao pomoć nakon zemljotresa u ovoj opštini.

¹⁶ Predsednik Skupštine je preuzeo od predsedavajućeg, g-dina. Sabri Hamitija, predsedavanje zasjedanjem od 27. jula pri kraju tačke "Pitanja za Vladu."

¹⁷ Vidi izveštaj 03/2006 Stuba III (OEBS) o praćenju rada Skupštine Kosova, pasus sa naslovom "Pitanja za Vladu."

¹⁸ Vidi izveštaje 02/2004, 01/2005, 10/2005, 01/2006 i 02/2006 Stuba III (OEBS) o praćenju rada Skupštine Kosova.

¹⁹ Odluka br. 041/2005, 8. april 2005.

i (b) Odbor podržava Zakon o prekidu trudnoće kao što je usvojen od strane Skupštine.” Predsedništvo će raditi na prigovoru nakon skupštinskog letnjeg odmora.

- Poslanička grupa 6+ je 28. jula podnela prigovor na Zakon o upotrebi jezika, kojeg je Skupština usvojila na zasedanju jedan dan ranije. Poslanička grupa 6+ je u svom prigovoru tvrdila:

“Zakon je u protivnosti sa članovima 1.1., 3.3. i 4.4. Ustavnog okvira i članom 9. UMMIK uredbe 2000/45. S obzirom da ni popis stanovništva ni decentralizacija nisu još izvršeni, mi smatramo da usvojene odredbe narušavaju ne samo prava turske zajednice, koja su bila poštovana u prošlosti, nego i ljudska i jezička prava, kao i interese našeg društva. Zato, ljubazno molimo Predsedništvo da uzme u obzir naš zahtev.”

Na sastanku Predsedništva od 31. jula, g-din. Mahir Yagcilar (6+/KDTP) je obavestio Predsedništvo da je njegova poslanička grupa podnela prigovor, i želeo je da zna kad je Predsedništvo nameravalo da radi na prigovoru. G-din. Sabri Hamiti (LDK) je pitao ako se prigovor mogao obraditi nakon letnjeg odmora, zato što dotičan sastanak Predsedništva nije bio redovan sastanak i odmor je već bio počeo. G-din. Xhavit Haliti (PDK) je rekao da je želeo da zna ako proceduralna pravila dozvoljavaju da Predsedništvo radi na prigovoru nakon odmora, dodajući da nije hteo da krši pravila. G-din. Yagcilar se takođe složio da se prigovor obradi nakon odmora. Nakon dobijanja proceduralnog razjašnjenja po ovom pitanju, Predsedništvo je prosledilo prigovor Vladi, kao predlagač Zakona, bez dalje diskusije. Vlada je 2. avgusta dostavila svoj odgovor preporučujući Predsedništvu da podrži prigovor poslaničke grupe 6+.

Odredbe 40.1-2. i članovi 9.1.39-40. Ustavnog okvira predviđaju da “u roku od 48 sati nakon što Skupština odobri zakon . . . bilo koji član Skupštine, uz podršku još pet članova, može da podnese prigovor Predsedništvu u kome tvrdi da zakon ili neke njegove odredbe narušavaju vitalne interese zajednice kojoj pripada. Predsedništvo treba da zatraži od predlagača zakona ili odredbi da u roku od tri dana odgovore obrazloženim argumentima.” Odluke Predsedništva da prosledi Vladi prigovor grupe 6+ i prigovor grupe Za Integraciju skupštinskom odboru, kao predlagaču dotične odredbe, su u skladu sa Poslovníkom. Član 9.1.41. Ustavnog okvira predviđa da “će Predsedništvo pokušati da, u roku od pet dana od prijema odgovora, podnese Skupštini predlog donet konsenzusom,” ali je Predsedništvo odlučilo da radi na prigovorima nakon skupštinskog letnjeg odmora. Poslovník Skupštine ne sadrži nijednu odredbu koja reguliše rok za obradu takvih prigovora dok je Skupština na letnjem odmoru.

5. Pristup

U toku ovog izveštajnog perioda, Stub III (OEBS) je imao pristup plenarnim zasedanjima, redovnim sastancima Predsedništva i svim sastancima odbora. Stub III (OEBS) je takođe primio kopije svih dokumenata, koje je Skupština razmatrala, kao i transkripte predhodnih plenarnih sednica.

6. Transparency

Radio Televizija Kosova (RTK) je obezbedila direktan prenos zasedanja, koja pokriva ovaj izveštaj. Zasedanje od 14. jula je trajalo duže nego planirano, i zato poslednji deo zasedanja nije bio direktno emitovan nego kasnije uveče.

Javnim i institucionalnim posmatračima je bilo dozvoljeno učešće na zasedanja. Skupština Kosova ima stranicu na internetu, kao što sledi: (www.kuvendikosoves.org, www.skupstinakosova.org, www.assemblyofkosovo.org) koja sadrži biografske podatke o poslanicima Skupštine, podatke o strukturi i funkcionisanju Skupštine, primerke zakona i rezolucija, koje je Skupština usvojila, zajedno sa ostalim podacima, na albanskom, srpskom i engleskom jeziku.

KRAJ.